

Gidsengids

nr. 235 - winter 2015

cover foto Wim Pauw

enschede

A G E N D A

Datum	Tijd	Activiteit	Waar / informatie
17 dec.	13.30	Interne stadswandeling Deppenbroek	Start: Het Kompas, Lijsterstraat
9 jan.	14.00	Nieuwjaarswandeling	Het Vrijdag, Steenbeltweg 48 Roombeek, tel. 053-4336990
18 maart	14.00	Stadswandeling Stokhorst	Start: NIVON-centrum, tel. 06-16990456
31 maart	19.30	Jaarvergadering	NIVON-centrum
13 mei	14.00	Stadswandeling Deppenbroek	Start: Het Kompas, Lijsterstraat tel. 053-4336990
11 juni		Slootjesdag landelijke activiteit	Locatie afdeling nog niet definitief
Iedere woensdag	09.00 - 12.00	Heemtuin-werkochtend	Info tel. 053-4773340

Van de voorzitter

De laatste Gidsengids van 2015: de eerste Gidsengids met een voorpagina in kleur! We denken hiermee een nog aantrekkelijker afdelingsblad te krijgen! De redactie heeft weer veel werk verzet om de inhoud van deze gidsengids voor U te verzamelen, in elkaar te zetten, en bij elkaar te schrijven. Het is weer een leuk en informatief geheel geworden. Celia en (redactie-hulp) Tineke: dank jullie wel!

Verschillende leden hebben weer verslagen aan de redactie gestuurd die een goed beeld geven van de diverse activiteiten van de afgelopen herfst. Er zijn heel informatieve verslagen van een lezing over de boerenwaluw, van de scharrelkids-inspiratiedag en van een bijeenkomst over de vernieuwingen in het agrarisch natuurbeheer en de taak van vrijwilligers daarbij. Pim laat ons mee genieten van een oud boekje en een brief van Jac. P. Thijsse. Na meer dan een eeuw nog steeds inspirerend voor natuurliefhebbers! Ik wil alle lezers in het bijzonder wijzen op de vraag die gesteld wordt in het verslag over de stadswandeling in Stokhorst. Als iemand opheldering kan geven over het daar aangetroffen bouwwerkje hoort de redactie dat graag!

Het lijkt nog ver weg, maar het einde van 2015 nadert. Waarschijnlijk zal de eerste IVN-activiteit waar ik velen van U tegen kom de nieuwjaarsbijeenkomst op 9 januari 2016 zijn.

Het bestuur nodigt alle leden hiervoor van harte uit! Traditiegetrouw maken we een mooie wandeling in de stadsrand van Enschede. Daarna is er koffie of thee met iets lekkers, waarbij ook wie de wandeling mee kan maken kan aanschuiven!

Namens het bestuur van IVN Enschede wens ik U allen heel fijne feestdagen en een gelukkig 2016!

Hanneke

NIEUWJAARSBIJEENKOMST op zaterdag 9 januari 2016

Aan het begin van een Nieuw Jaar komen we traditiegetrouw bijeen om elkaar alle goeds voor het komende jaar te wensen.

Deze keer starten we om 14.00 uur bij Brasserie Het Vrijdag aan de Steenbeltweg en wandelen naar landgoed 't Welna en 't Amelink .

Na de wandeling kan het nieuwe jaar ingeluid worden onder het genot van koffie of thee met erbij iets lekkers bij Het Vrijdag.

Er is geen parkeergelegenheid bij Het Vrijdag, wel is er meestal ruimte om langs de Steenbeltweg te parkeren.

We vinden het gezellig als leden en donateurs, voor wie een wandeling moeilijk is, wel komen na de wandeling voor een gezellig samenzijn.

Dit wel graag van tevoren laten weten, via tel. 053-4336990 of 06-16990456.

Namens het bestuur,
Mieke Vlierhaar

Natuur (?) in eigen tuin, vreemde gast.

Toen het nog nauwelijks herfst was en ik nog veel in de tuin werkte hoorde ik geregeld een vreemd vogelgeluid. Ik probeerde hem wel te zien te krijgen, maar dat lukte me niet. Er ging wel een week voorbij voor Rudi me vroeg of ik die rare, rood met blauwe vogel wel gezien had. Niet dus, maar wel gehoord. Daarna kreeg ik hem ook steeds vaker in beeld. Afgelopen week, bijna twee maanden nadat ik hem voor het eerst hoorde, lukte het me in de avond schemering een paar (niet al te beste) foto's van hem te maken. Dat wil niet zeggen dat onze vreemde vogel schuw is. Je kunt hem gemakkelijk tot op een meter of drie benaderen. Hij zit wel vaak tussen takken en bladeren; niet zo fotogeniek.

Hoe onze gast heet weten we niet. Op internet is hij niet zo maar te vinden. We

hebben hem daarom maar Pohkiet genoemd omdat dat is wat hij het meeste roept. Hij kan ook heel gevarieerd brabbelen en kwetteren of gewoon heel hard "Piet!" roepen.

We denken dat het een soort parkiet is. Zeker is het een ontsnapte kooi vogel, ook al omdat hij zo weinig schuw is. Wat hij eet is ons ook nog niet helemaal duidelijk. Op onze vogelbollen en pindakaaspotten hebben we hem nog niet gesignaleerd. Mogelijk eet hij wel appels. Als ik hem scharrelend en pikkend tussen de takken zie bewegen lijkt het mij dat hij daar diertjes of knoppen eet. (Dat laatste lijkt mij eigenlijk niet zo'n fijn idee

in mijn appelbomen!)

Een exoot dus. In het Westen van het land beginnen de groene Halsbandparkieten zo langzamerhand een plaag te worden omdat ze nestholten gebruiken die inheemse vogels niet meer ter beschikking krijgen.

Exoten zijn niet zo geliefd in de natuur.

Daarom verbaas ik mij erover dat wij onze Pohkiet zo leuk vinden. Als we hem een paar dagen niet gezien hebben gaan we hem missen. Als hij er dan weer is wijzen we elkaar erop: "Hé, leuk! Daar is Pohkiet!".

Waarschijnlijk zijn we hem al haast als ons huisdier gaan beschouwen, ook al gebruikt hij onze hele buurt als zijn leefgebied. We zouden eigenlijk graag weten hoe we hem de Hollandse winter door helpen. Als iemand weet hoe hij heet en wat hij het liefste eet horen we het graag!

Hanneke van Dorp

Schoolwandelingen in het Ledeboerpark

In de weken voor de herfstvakantie hebben we weer heel wat schoolklassen mee mogen nemen voor een leuk, gezellig en leerzaam avontuur in het Ledeboerpark. Ik persoonlijk vind dit altijd een erg leuk onderdeel van onze schoolwandelingen. Misschien ook doordat ik vroeger toen mijn kinderen in deze leeftijd zaten ook heel wat uren al struinend heb doorgebracht in dit park. Al helpt het natuurlijk ook dat hier heel wat te ontdekken en te vertellen valt over alle tuinmannenhulpjes die in dit park wonen. Meestal begin ik door de kinderen mee te nemen terug in de tijd dat de familie Ledeboer hier nog woonde in hun grote huis en dit mooie park hun tuin was. Ik vertel de kinderen dan over de verre reizen die ze maakten en dat ze souvenirs mee namen om thuis te kunnen laten zien waar ze helemaal geweest waren. De ultieme plek hiervoor is natuurlijk onder de mammoetboom. Wat is het mooi om te zien hoe de kinderen zaadjes weten te schudden uit de kegels die onder de boom liggen. En dan vervolgens het ongeloof in hun blikken dat uit zo'n klein zaadje zo'n enorme boom zou kunnen groeien! Bij de eekhoorn vertel ik hoe de eekhoorn de tuinmannen (onbedoeld) helpt met het planten van bomen door zijn wintervoorraden te vergeten. Het springzaad en de zaadbolletjes met stekeltjes zijn ook altijd heel spannend, al heb je voor het springzaad toch wel een beetje droog weer nodig. Verder zagen we sterren uit de aarde tevoorschijn komen (de aardster), een grote paddenstoel die bloedde (de biefstukzwam) en verder ook nog allerlei andere mooie paddenstoelen. De een wat groter, de andere juist heel klein! Wat zijn er toch veel verschillende soorten! En wat is het mooi om dan te zien dat er ook diertjes zijn die zich daar weer mee voeden. Het bewijs: glinsterende slakkensporen, kleine stukjes die uit de paddenstoel geknabbeld zijn. Het graven naar regenwormen was ook weer een groot succes! Ik had een keer een groepje bij me wat helemaal enthousiast werd en steeds meer verschillende beestjes wist te vinden. De kinderen waren haast niet meer mee te krijgen naar een volgende plek! En vieze handen waren geen enkel probleem. Dat maken we ook nog wel eens anders mee. Ik heb enorm van het enthousiasme van deze kinderen genoten.

Jan Willem vertelde mij ook een mooi verhaal over een kunstje wat de mol zou kunnen: namelijk een regenworm in de knoop leggen voor een later snackmomentje. Als je de handjes van de mol bekijkt is het bijna niet te geloven dat hij dat zou kunnen. Maar wel een prachtig verhaal om te kunnen vertellen. Maar hoe waar zou dit echt zijn, vroeg ik me af. Dus ben ik eens op zoek gegaan op internet. Daar las ik dat mollen in hun gangenstelsel een voorraadkamer aanleggen waarin ze regenwormen en insecten die ze gevangen hebben

bewaren. Om te voorkomen dat de regenwormen vluchten bijten ze de kop af en leggen ze het lijf in de knoop. Zo is vluchten echt onmogelijk geworden en blijven de wormen toch vers totdat ze op het menu komen. Een mol is dus behoorlijk motorisch ontwikkeld met die gekke handjes van hem! En ook deze tuinmannenhulp (hij zorgt voor een mooi luchtige grond waarin een teveel aan water goed weg kan lopen) is er dus eentje die voorraden aanlegt! Al zullen uit deze voorraden geen bomen groeien.

Deze keer was het graanpad er helaas niet, maar omdat er altijd zoveel te kiezen valt heb ik het niet gemist. Wat weertypes betreft hebben we echt van alles wat gehad. Soms was het zo warm dat de jas haast overbodig was, maar de laatste wandeling was een koud en nat avontuur. Gelukkig was er toen in het Lammerinkswönnner een heel mooie expositie over de das en konden we daar de ergste regen even ontlopen.

Celia Horst

Beestachtige zondag in de bibliotheek

Zondag 4 oktober waren Ineke en Tineke en ik de hele middag bij de Beestachtige zondag (Culturele zondag) in de bibliotheek. Schoonmoeder Frieda en Mieke hielpen bij het opbouwen en opruimen. Mijn schoonmoeder had ook geholpen weer een geweldig mooie en educatieve bos bloemen en bessen te maken voor op tafel!

Het was leuk, ook omdat we bijna op de eerste rang zaten voor wat muzikale optredens. Er kwamen veel mensen langs en met een deel daarvan konden we even een praatje maken.

We deelden aan 25 tot 30 kinderen buttons “tuindierenvriend” uit.

Ook konden we de resterende opdrachtformulieren van de Twentse Landdag uitdelen aan volwassenen en kinderen, onder het motto dat de informatie die er op staat nog goede tips geeft, ook als de vragen en opdrachten in de bieb geen zin hebben.

Er was niet heel veel ruimte en daarom hadden we een kleine versie van de egeltuinen (van kartonnen dozen gemaakte tuintjes) naast onze tafel gezet, waarin we de kinderen met de egelhandpop lieten spelen. Ze vonden het leuk en begrepen wel wat het met echte tuinen te maken had.

Op de tafel stonden twee bakjes compost en bladafval uit mijn tuin met allerlei diertjes erin en daar is uitgebreid met theelepeltjes in gespit. De diertjes werden bekeken in een loeppotje.

Tineke had 's morgens naar Vroege Vogels geluisterd en een zoekkaart voor bodemdiertjes gedownload. Die hebben mensen van de bieb voor ons vermenigvuldigd. Dat paste erg goed bij mijn compostbakken!

4 oktober moest deze keer ook "Bodemdierendag" zijn volgens Vroege Vogels. Ik vond het een erg goede zet van Tineke! Sommige mensen hadden het programma ook gehoord. Als je dan die zoekkaart uit kunt delen: dat is echt heel actueel!

Van de schoolwandelingen had ik het wormenhotel geleend. Er kwam een jongetje langs dat vertelde dat hij er zelf nog een worm in gezet had!

Wat zie je als je een middag met een wormenhotel voor je op tafel zit? Die wormen zijn veel actiever dan je zou denken! Je ziet geregeld blaadjes bewegen als de wormen ze naar beneden trekken! Daar heb ik dus ook met kinderen naar zitten kijken.

Ik heb weer met heel verschillende mensen gepraat. Ik vroeg ze of ze dieren in hun tuin hadden en er waren er die zeiden: "Ja, vogels, konijnen, hazen, reeën (mijn ogen werden steeds groter) uilen, ja ook egels en nog wel meer." Die blijken buiten te wonen. Maar ook een jongen waarmee ik met de egeltuinen speelde, die ik dan probeerde te laten bedenken welke tuin het beste is voor een egel en hoe het met hun eigen tuin is in dat opzicht en dan zegt hij: "Maar wij hebben kunstgras." !

Hanneke van Dorp

Paddenstoelenwandeling, 4 oktober 2016

Stepelerveld, Stepelerveldweg 54, Haaksbergen

Onze gidsen waren Jisk Holleman en Sjouke van der Zee.

Met een select gezelschap van minder dan 10 personen gingen we op pad. Jammer, maar misschien dat veel mensen het Stepelerveld wat te ver weg vonden. In ieder geval hoorde ik een paar dagen later dat er in dit weekend wel 500 mensen in het Arboretum De Poortbulten naar de paddenstoelen waren komen kijken.

Het is maar net wat je leuk vindt.

Het Stepelerveld

Het Stepelerveld (ongeveer 30 ha) ligt op het grensgebied van Enschede, Hengelo en Haaksbergen en behoort nu tot het zuidelijkste deel van het landgoed Twickel.

Tot het einde van de 19e eeuw waren dit uitgestrekte heidevelden met verstuivingen, vergelijkbaar met het Buurserzand. Rond de genoemde eeuwwisseling is het gebied door van Heek gekocht en omgezet tot productiebos met grove den en landbouwgrond.

Na de stormrampen van de beginjaren zeventig liet de eigenaar het bos aan zijn lot over. Het Stepelerveld kwam in 1985 in het bezit van Natuurmonumenten. In die periode zat het bos vol met Amerikaanse vogelkers. Pas nadat in 1987 deze 'bospest' bestreden werd kwam het fraaie natuurbos te voorschijn.

Uit: www.ivn.nl

Voordeel van zo'n klein groepje mensen was dat je erg veel toelichting van Jisk of Sjouke kon krijgen. Zo leerde ik over de gele ridderzwam dat hij fijne lamellen heeft, terwijl de russula juist grove lamellen heeft. We kwamen ook de kruidige melkzwam tegen, waar witte druppels uit de lamellen komen na kneuzing.

We zagen erg veel krulzomen. De krulzoom (zie foto) heeft een deukje, een verdikte rand en de lamellen lopen door tot op de steel. Er zijn ook paddenstoelen die in plaats van een deuk juist een verhoging hebben: een umbo. Bijvoorbeeld de bundelmycena.

Er waren aardig wat boleten te vinden: berkenboleet, kastanjeboleet, eekhoorntjesbrood. De kastanjeboleet kleurt blauwgroen als je met je duim op de buisjes drukt (zie foto volgende pagina).

Tot slot werden we nog opmerkzaam gemaakt op dood hout waarop bruinrot of witrot te zien was. Bruinrot wordt veroorzaakt een schimmel die ontstaat wanneer de cellulose in het hout wordt afgebroken. Men kan bruinrot herkennen aan de **donkere** kleur van het hout. Vaak zitten er ook scheuren in het hout met een kubusvormig patroon. Een boom die aangetast is laat soms zonder enige waarschuwing een tak vallen. Aan de buitenkant is dan niets te zien. Bij witrot is het de lignine die door schimmels uit het hout wordt weggehaald. Je kan witrot herkennen aan de **lichte** kleur van het hout en vezelachtige textuur waardoor het uit elkaar valt als je het aanraakt.

Schimmelsoorten die witrot veroorzaken zijn bijvoorbeeld elfenbankje, echte tonderzwam en honingzwam. Schimmels die typisch zijn voor bruinrot hebben vaak ook een voorkeur voor naaldhout. Een paar soorten zijn bijvoorbeeld dennenvoetzam en berkenzwam. De 5300 jaar oude ijsmummie Ötzi had gedroogde berkenzwam bij zich, vermoedelijk voor medicinale doeleinden.

Lidy Vrijheid

IVN Herfstwandeling Witteveen

Op vrijdag 23 oktober jl. is door drie IVN gidsen een herfstwandeling georganiseerd door het Witteveen. Gericht op een brede doelgroep verzamelden zich 22 mensen bij het startpunt bij Landgasthof de Haarmühle. Onder de belangstellenden waren zowel ouderen als gezinnen met jonge kinderen; niet alleen uit de directe omgeving maar ook van verder weg (Hardenberg!). Gelukkig speelden de weersomstandigheden ons in de kaart waardoor de herfst optimaal beleefd kon worden; prachtige herfstkleuren, vele soorten paddenstoelen en vele bijzondere wetenswaardigheden van dit hoogveen gebied kwamen aan de orde. Kinderen konden zich uitleven door met hun papierenzakje van alles te verzamelen. De duur werd vooraf ingeschat op circa 2 uur, maar werd met goedvinden van alle deelnemers uiteindelijk 2,5 uur. Achteraf bleken de deelnemers tevreden, wat werd onderstreept door een vrijwillige bijdrage voor het IVN. Ook wij waren als gidsen tevreden over de wandeling en de onderlinge samenwerking. Voor herhaling vatbaar!

Enschede, 26 oktober 2015.

Chris Eijkholt - Erika van Oldeneel - Henk Brinks

IVN Scharrelkids Inspiratiedag Jeugd & Jongeren

Doel van deze landelijke IVN dag op 31 oktober jl. was inspiratie opdoen en praktische tips uitwisselen over het organiseren van succesvolle jeugdactiviteiten, bedoeld voor natuur- en schoolgidsen, natuurouders, jeugdbegeleiders, IVN-ers en andere natuur- en milieuorganisaties die actief met jeugd en jongeren bezig zijn.

Het programma met keuze uit 7 workshops sprak me erg aan en zaterdagochtend vroeg nam ik de trein naar Deventer. In de Fermerie aan het Muggenplein werden alle deelnemers hartelijk ontvangen met koffie, thee en iets lekkers.

Een van de eerste dingen die we hoorden was de verheugende mededeling dat de Nationale Postcode Loterij per 1 januari a.s. de samenwerking met IVN verlengt voor de duur van vijf jaar. Er was een welkomstwoord door de IVN voorzitter, uitleg over de cursus IVN natuurouders, over de website van Scharrelkids en vervolgens de workshops.

- Website Scharrelkids: ga naar <https://www.ivn.nl/>
- Klik rechts boven op "Ons IVN" en kies via de kopjes bovenaan de pagina.
- Als je "Campagnes + projecten" aanklikt, zie je het Scharrelkidsmenu: (<https://www.ivn.nl/afdeling/intranet/campagnes-en-projecten/ivn-scharrelkidsmenu>).

Naast handig downloadmateriaal vind je hier het cursusaanbod voor vrijwilligers en de landelijke activiteitenkalender. De webbeheerder van elke IVN afdeling kan de eigen natuuractiviteiten voor kids hier vermelden. Hiermee kunnen de IVN afdelingen elkaar inspireren en wordt het inzichtelijk welke kinderactiviteiten het IVN landelijk organiseert. Als je interne kinderactiviteiten vermeldt (zoals bv onze schoolwandelingen), zet er dan duidelijk bij dat ze niet voor publiek toegankelijk zijn.

Van tevoren had ik me via internet opgegeven voor 3 workshops:

"Eten uit de Natuur" door Lenie de Wilde - IVN Lelystad.

Wist je dat mensen vroeger, toen ze nog rondtrokken onderweg veel wilde planten en kruiden aten? Dit fenomeen stopte bij de permanente bewoning. Dat was het moment waarop men gewassen ging verbouwen.

Lenie vertelde ons : "als ik er niet ziek van word, dan kan ik het eten". Gelukkig nuanceerde ze die opmerking even later door te zeggen dat er vocht afdrijvende planten bestaan, die je niet te lang achtereen moet gebruiken, omdat je nieren dan teveel belast worden. Ook kan lang gebruik van bepaalde kruiden een opeenhoping van afvalstoffen veroorzaken in je lever. Voor mij was het duidelijk: eerst informatie inwinnen over de werking van de plant en dan pas eten.

We werden in 4 groepjes verdeeld. Met ingrediënten die Lenie uit de natuur had verzameld bereidden we allerlei lekkers. Zoals brandnetelsoep; thee van de waterranonkel, paardenbloem en van citroenmelisse; kruidenboter van valeriaan en tuinkers; sla met verse kruiden, met Oost Indische kers en (voor mij totaal nieuw) de fijngehakte, naar hazelnoot smakende, wortel van de paardenbloem!

- Lenie attendeerde ons, als beginners, op het boek "Wildplukken", Eetbare planten. Auteur: Peter Kouwenhoven en Barbara Peters.
<http://www.knnvuitgeverij.nl/NL/webwinkel/0/wildplukken/88937>

- Voor de mensen die wat dieper in de eetbare planten willen duiken noemde ze enthousiast het boek : “Eten en drinken met wilde planten”.

Auteur: Laurette van Slobbe.

Nadat we elkaars brouwsels geproefd hadden, stond er een voedzame lunch voor iedereen klaar. Tevens konden we nu mooi even met alle andere deelnemers sparren. Hier kan ik met gepaste trots vermelden dat een aantal IVN afdelingen zeer onder de indruk was over het grote aantal scholen dat wij in Enschede jaarlijks bereiken met onze schoolwandelingen (mede dankzij de organisatie en coördinatie van Thea en Jacques).

“Natuur in de stad” door Alina Salomon - WoesteLand

Na de pauze begon Alina haar workshop door ons per tweetal te vragen elkaar onze meest recente natuurbeleving te vertellen. Daarna maakte een kaartspel ons bewust van verbanden binnen de natuur in een stad.

Vervolgens werden we gevraagd om in twee groepen goede argumenten te verzinnen waarom WEL of NIET natuuractiviteiten voor kinderen in de stad te organiseren. Een van de conclusies: in de stad is best veel natuur te vinden, het is dichtbij huis en misschien is de biodiversiteit nog wel groter dan ‘t stukje bos waar je naar toe gaat. Tot slot werden we uitgedaagd een natuuractiviteit te organiseren voor een bijzondere doelgroep op een bijzondere locatie: zoals bv IVN kantoormensen in een supermarkt, vogelbeschermers in een trein en biologen in het stadhuis. Grappig om te zien hoeveel creativiteit er in een groep vrijkomt tijdens zo’n brainstormsessie!

“Grijs Groen & Gelukkig” door Anna Bilker - Coördinator Grijs Groen & Gelukkig

Met het project Grijs, Groen & Gelukkig, dat in januari 2016 van start gaat, wil het IVN zo’n tienduizend ouderen in Nederland graag een gezonde en gelukkige oude dag bezorgen door bij 100 zorgcentra groene en sociale leefomgevingen te maken met de hulp van vrijwilligers, omwonenden en kinderen.

Anna vroeg ons, als deelnemers, in groepjes mee te denken over dit nieuwe GGG project van het IVN, door middel van het beantwoorden van uiteenlopende vragen. De persberichten en de landelijke werving voor vrijwilligers zullen aan het eind van dit jaar de deur uit gaan. T.z.t. worden ook speciale cursussen voor vrijwilligers georganiseerd. De Postcode Loterij heeft geld vrijgemaakt voor Vergroening in de Zorg en de Universiteit Wageningen doet onderzoek naar de groene interventie. Voor info zie : <https://www.ivn.nl/grijsgroengelukkig>

Aan het eind van de dag is er dan nog een kopje thee, wordt er wat nagepraat en afscheid genomen. En tegen 16.30 uur ga ik moe, voldaan en natuurlijk vól inspiratie weer richting station Deventer.

Tineke Eitink

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLB) vanaf 2016

Federatie Natuur en Milieu Overijssel - bijeenkomst 29 september 2015
Hazemeijer Hengelo

Vanaf 2016 is er vanuit de provincie Overijssel een nieuw Agrarisch natuur- en landschapsbeheer van kracht. Doel is landelijke ontwikkeling in aantal en verspreiding doelsoorten te verbeteren. Centrale vraag hierbij luidt; wie wil als vrijwilliger meedoen in zowel beleidsvorming (maken van een plan voor 2016) als monitoring (veldwerk van het beheer)?

Achtergrond

Vanuit het ministerie is gekozen voor een nieuwe aanpak gekozen m.b.t. agrarisch natuur- en landschapsbeheer; kern is regionaal te werken met als doel een beter

resultaat tegen lagere kosten! Voor Overijssel zijn in 3 regio's collectieven opgericht; Noord-west Overijssel, Noordoost Twente en Midden Overijssel. In deze collectieven zijn bestaande regionale organisaties actief.

In de regio Midden Overijssel (waaronder o.m. Enschede valt) zijn dat Groen Salland, De Grutto, Hooltwark, Landschapsfonds Enschede, Land en Schap Ommermarke, Reggestreek en SVP Hardenberg. De focus in natuurbeheer in de regio Midden Overijssel ligt op landschapselementen, botanisch (randen)beheer en weidevogelbeheer.

Het budget tot 2021 bedraagt voor Midden Overijssel € 1,3 miljoen per jaar. In onze regio is gekozen voor de speerpunten (doelsoorten); amfibieën - kamsalamander, boomkikker, knoflookpad en das (als provinciale doelsoort) en vogels; patrijs, steenuil en geelgors. Als voorzet voor beheermaatregelen en monitoring is onderstaand schema gepresenteerd. De gebieden moeten nog worden geselecteerd.

Tabel 3. Overzicht met de beheermaatregelen die per doelsoort door het collectief worden ingezet en de bijbehorende beheerfuncties uit het Natuurbeheerplan 2016.

Doelsoort/beheerfunctie	Knoflookpad	Boomkikker	Kamsalamander	Patrijs	Steenuil	Geelgors	Das	Foeragegebied	Voortplantingsmogelijkheden
Beheermaatregel									
Kruidenrijk grasland			x	x	x		x	o	
Poel /klein historisch water	x	x	x					o	o
Natuurvriendelijke oever		x			x			o	o
Rietzoom en klein rietperceel		x						o	o
Botanisch hooiland		x		x	x			o	
Kruidenrijke akker	x			x	x	x	x	o	o
Knip- en scheerheg		x	x			x		o	o
Struweelhaag		x	x	x	x	x		o	o
Struweelrand		x	x	x		x	x	o	o
Hoogstamboomgaard					x			o	o
Hakhoutbosje			x		x	x	x	o	o
Hakhoutbeheer van lijnvormige elementen		x	x	x	x	x	x	o	o
Beheer van bomenrijen		x			x	x	x	o	o

Voor het opzetten van monitoring worden vrijwilligers gevraagd die lokaal betrokken zijn en aan de slag willen. Insteek is in een geselecteerd aantal terreinen actieve betrokkenheid te realiseren lopende het kalenderjaar tussen agrariërs en vrijwilligers. Met name vrijwilligers met enige kennis (en passie voor natuur) worden gevraagd! Aanmelden kan via Natuur en Milieu Overijssel (info@collectiefmiddenoverijssel.nl – www.natuurenmilieuoverijssel.nl)

De presentaties op deze avond werden verzorgd door

- Matthijs Nijboer – Natuur & Milieu Overijssel
- Yvette Ruesen – Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer (SCAN)
- Wim Baer en Gerrit Meutstege – Agrarisch Collectieven in Overijssel
- Judith Snepvanger – Landschap Overijssel

Chris Eijkholt

Enschede, 7 oktober 2015

De Nacht van de Nacht op 24 oktober:

Al een paar jaar doe ik met enorm veel plezier mee aan de Nacht van de Nacht. Helaas vielen de verjaardag van mijn dochter en dit spektakel in hetzelfde weekend, dus moest ik dit feest aan mijn neus voorbij laten gaan.

Andere IVN-ers konden er gelukkig wel bij zijn, zoals Hanneke, Ineke en Tineke. Ze hebben er samen met een heleboel vrijwilligers weer een prachtige avond van gemaakt.

Het erf van Hof Espelo was gezellig opgevrolijkt met allerlei versieringen, vuurkorven en feestverlichting, én aan het eind van de (koude) avond warme chocolademelk voor iedereen.

Het lijkt ieder jaar wel een groter succes te worden. Dit jaar waren er nog meer deelnemers als vorig jaar: 160 kinderen en 140 volwassenen melden zich.

Dat betekende ook vrij lang wachten en sommigen vonden dat te lang en gingen weg. Gelukkig hadden de meesten een geweldige avond en in het bos werd veel gelachen tijdens de donkere tocht met verrassende dieren.

Hieronder het verhaal van Sanne Altena, die als actieve "HAAS" in het bos meedeed vanuit haar maatschappelijk stage :

Verhaal Nacht van de Nacht.

Op zaterdag 24 Oktober was het dan eindelijk zover. Ik had al een paar mailtjes gekregen over het verhaal dat we gingen spelen in het bos. Ik zal het even vertellen anders snapt u er niks van, als u mijn verhaal verder leest.

Het gaat over een bos met allemaal dieren zoals : een beer ,hazen, een leeuw, poezen en een haan. Maar in het bos heerst onrust want : Reinhard de vos is op pad. Reinhard is een slechte vos want hij maakt al de dieren bang en eet sommige dieren op. Koning leeuw is de heerser van het bos, zijn taak is om Reinhard gevangen te nemen en daarvoor heeft hij de kinderen en de ouders nodig.

Ik mocht samen met iemand anders de twee hazen spelen. Wij waren erg bang want we hadden al veel verhalen gehoord van al de dieren in het bos dat er al veel dieren opgegeten waren en in de val gelokt waren. Om in conditie te blijven gingen wij elke avond op ons " hazenpad" haasje over doen. (Voor de mensen die dat niet kennen dat is dat je over ander mans rug heen springt).

Het was de bedoeling dat de kinderen dat ook gingen doen, op ons uitgezette pad. Elke keer als ze iets goed hadden gedaan mochten ze verder om Reinhard te gaan zoeken en hem naar de koning te brengen.

En als de kinderen aan het eind van hun spannende route aan koning Nobel de oplossing van een raadsel vertelden, kregen ze als beloning de tip waar ze warme chocolademelk en marshmallows konden krijgen.

Het was super leuk om al de kinderen met hun lichtjes aan te zien komen lopen. Als het groepje met kinderen er was gingen wij een klein toneel stukje spelen. Wat wij allemaal wel niet hebben uitgekraamd zoals : " wij zijn nu het haasje ", en op elkaars schouders uit gaan huilen dat wij elkaar niet willen missen enz. De reacties waren super leuk om te zien, de kinderen waren erg fanatiek in het rennen naar de overkant (het viel ons op dat zoveel kinderen het spel haasje over niet kent). Ook de ouders waren samen met de opa's en oma's erg fanatiek mee aan het doen.

Om een uur of 20:30 uur was het laatste groepje langs gekomen. Moe maar toch ook erg vrolijk van al die leuke reacties van de kinderen, zijn we terug gelopen naar het koetshuis.

Hopelijk heb ik u enthousiast gemaakt voor: de Nacht van de Nacht. En zie ik u volgend jaar samen met uw (klein) kinderen door het bos lopen ,met de Nacht van de Nacht.

*Geschreven door Sanne Altena (hier compleet met schmink en hazen-oren..)
(16 jaar)*

Ook de stiltetocht was goed bezocht, hoewel er misschien gehoopt was dat er zich wat meer gemeld hadden. Met zo'n 20 personen was het toch een mooi aantal om mee op pad te gaan.

Volgend jaar hoop ik, als het even kan, wel weer van de partij te zijn. Want het is echt waar: als je eenmaal eens hebt meegewerkt aan de Nacht van de Nacht, ben je verkocht! De sfeer, zo in de schemer en het donker met de kinderen en hun begeleiders in het bos, is zo geweldig leuk! Echt een avontuur dat je niet wil missen!

Celia Horst

“De trek van Twentse boerenwaluwen ontrafeld met geolocators”

Dat was de titel van een lezing op 25 november jl. bij IVN Oldenzaal door Johan Drop. Vanaf 1992 neemt hij voor de regio Twente deel aan het landelijk onderzoek naar de trek van de boerenwaluw.

Een boeiend onderwerp, dat mooi aansluit op mijn verhalen tijdens de schoolwandelingen op het Groot Brunink en Ledeboerpark.

Johan vertelt dat er op 19 boerenerven in heel

Twente al jaren boerenwaluwen worden geringd. Via de ringgegevens wordt het verloop van de broedparen, broedbiologie, broedvogel onderzoek, dispersie, plaats getrouwheid en ook het verloop van de trekroute gemonitord.

Maar er is nóg een manier om dit vast te leggen, namelijk via de geolocator.

De Vogelbescherming heeft samen met het Vogeltrekstation in 2011 tijdens het ‘Jaar van de Boerenwaluw’ 50 boerenwaluwen voorzien van zo’n geolocator, een vederlichte elektronische chip. Daarmee kan de locatie van de vogel globaal worden bepaald. Omdat boerenwaluwen meestal naar dezelfde broedstal terugkeren konden 10 vogels worden teruggevangen, waarvan 8 met een intacte chip op de rug. Ook in Twente werden in 2011 en 2012 boerenwaluwen uitgerust met zo’n geolocator.

Simpel gezegd is dit een klein apparaatje, dat bestaat uit een lichtcel, met een datalogger en batterij die 14 maanden meegaat. Hij wordt als een soort rugzakje bevestigd op de vogels, die ook wel “loggers” worden genoemd en weegt ca. 4% van het lichaamsgewicht van de vogel.

Na het terug vangen van de vogels kun je hiermee informatie uitlezen over de trek, zoals bijvoorbeeld: overwinteringsplekken, overstaproutes, trekroute en migratie-strategie (afstand, rustplek, tijdsduur rust).

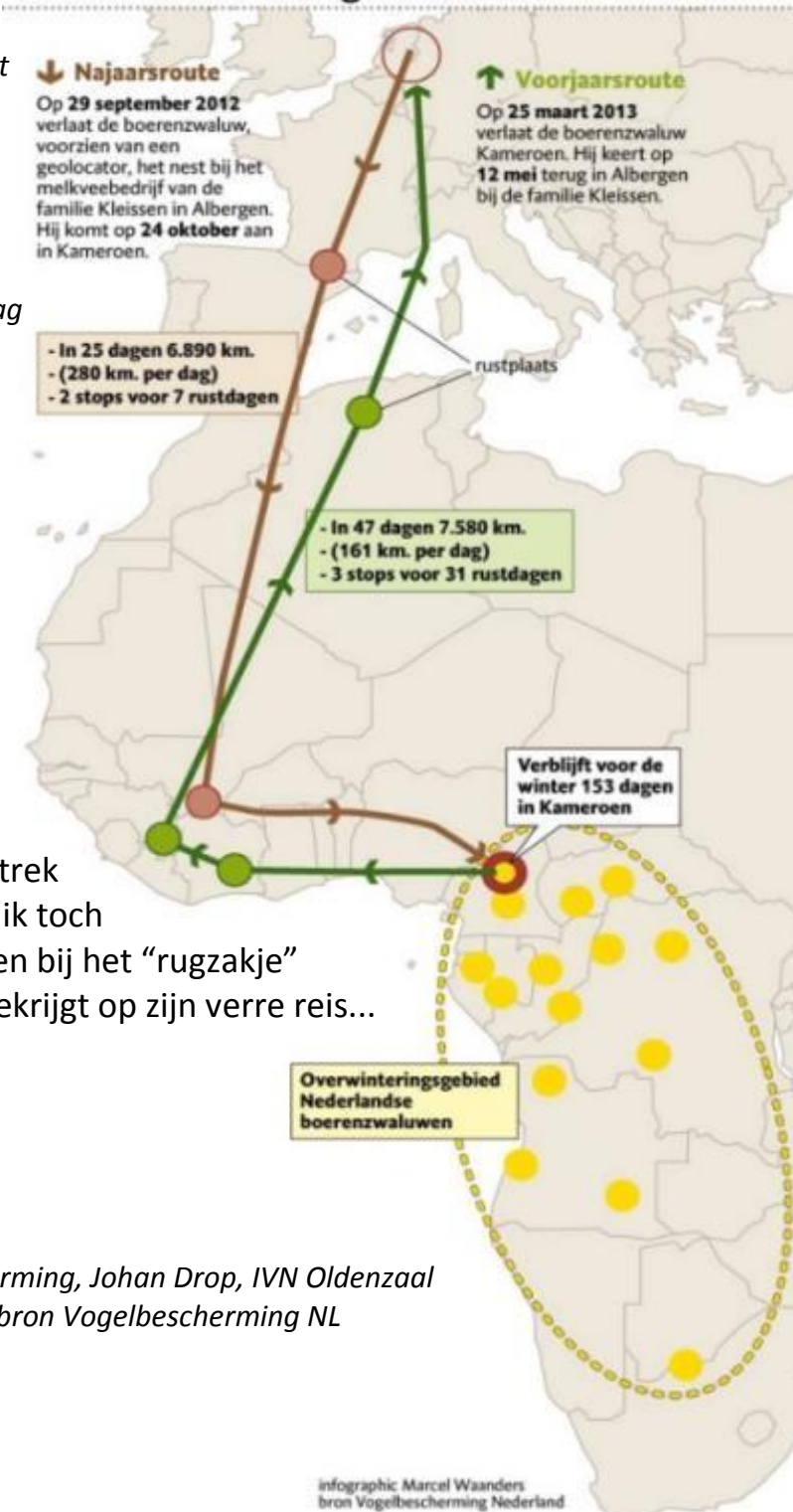
Plaatsbepaling gebeurt door dagelijkse registratie van de lichtintensiteit; het meten van de lengte van het daglicht.

Hiernaast zie je dat het op 1 augustus bij ons in het Noorden veel langer licht is dan in het zuiden, bv Zuid-Afrika.

Voorbeeld vlucht

- Vertrek Kameroen : 25 maart
- Aankomst Albergen: 12 mei
- Reële vliegdagen : 16
- Reisdagen onderweg: 47
- Reissnelheid : 474 km/dag
- Vlieguren per dag 6 – 8 uur
- Migratiesnelheid : 161 km/dag
- Afgelegde afstand : 7580

De trek van de Albergse boerenwaluw

Ondanks dat ik blij ben met alle nieuwe kennis over de trek van de boerenwaluw, heb ik toch een beetje mijn bedenkingen bij het “rugzakje” dat dit fragiele vogeltje meekrijgt op zijn verre reis...

Tineke Eitink

Bronnen : internet, Vogelbescherming, Johan Drop, IVN Oldenzaal

Infographic : Marcel Waanders bron Vogelbescherming NL

Natuurwerkdag 7 november 2015

Via IVN had ik me opgegeven voor de natuurwerkdag op Groot Brunink. Dit was mijn eerste keer. Ik had gedacht dat het de ons bekende, dichtgeslibde kikkerpoel zou zijn van de Groot Brunink schoolwandelingen.

Harry Koster had echter laten weten dat een andere poel urgenter was.

Voorzien van regenlaarzen en extra sterke werkhandschoenen ben ik 's morgens met Pim en een bekende van hem meegereden. Op de Bruninklaan kwamen we nog een aantal andere vrijwilligers tegen, in totaal waren we met 18 mannen, vrouwen en kinderen.

Het weer was grijs, maar het bleef gelukkig droog en de temperatuur was aangenaam. De omgeving zag er schitterend uit met nog maar een begin aan herfstkleuren.

Het poeltje bleek aan de rechterkant te liggen, dichtbij het begin van de Bruninklaan. Het was niet als poel herkenbaar, meer een klein bos dichtbegroeid met grote elzen, vlier, hulst en veel, vooral grote braamstruiken. Er sprongen 2 reeën uit de bosschages, die zouden na afloop van ons ingrijpen wel hun verblijfplaats kwijt zijn.

Het Landschap Overijssel had voor gereedschappen gezorgd en binnen de kortste keren werd er geestdriftig gezaagd, geknipt en gesjord met boomstammen en takken. De afgezaagde boomstammen en takken werden op een hoop op het naastgelegen weiland gegooid. Er was ruim genoeg voor een vroeg paasvuur!

Behalve Pim, Jan Willem en Henk kende ik niemand maar het was reuze gezellig. Halverwege de ochtend werd er koffie en koek aangeboden, maar toen was de klus al bijna geklaard.

Om ongeveer 12 uur zag de poel er weer als poel uit.

Vele handen maken echt licht werk. We hebben hard gewerkt in een prachtige omgeving en via Henk hoorden we dat Harry tevreden was met "onze arbeid". Ik weet niet hoeveel werk "ons kikkerpoeltje" gaat vergen, maar als het net zo leuk is om te doen, met net zo veel resultaat, doe ik wel weer mee.

Ietje Bijvank

Een groene stadswandeling in Stokhorst

12 november startte er bij het NIVON-centrum een groene stadswandeling in de wijk Stokhorst. Een voor mij onbekend stukje Enschede en ik was dan ook erg benieuwd welke verrassingen deze wijk ons te bieden had.

Wandelen met het IVN is voor mij toch vooral gelinkt aan wandelen in de natuur. En dan denk je toch niet meteen aan een stadswandeling... Maar we kwamen er al heel gauw achter dat de natuur soms dichterbij is dan we denken!

Het weer was echt fantastisch! De zon scheen en maakte dat sommige bomen wel van goud leken in het lage middagzonnetje.

Lidy Schans en Mieke Vlierhaar hadden met behulp van een oude wandelroute een leuke en verrassende tocht voor ons bedacht. Deze tocht werd extra leuk doordat Lidy ons veel kon vertellen aan de hand van haar avonturen die zij als kind in deze wijk had beleefd. Dat maakte dat de wandeling een persoonlijk tintje kreeg. Wat we onderweg zagen was heel divers en vol geschiedenis.

Zo kwamen we op een gegeven moment bij de restanten van een landweer. Dat was tenminste wat het routeboekje schreef.

Wat we zagen was een oud lijkend bouwwerk dat mij deed denken aan een oude gemetselde put of een laag torentje. Aan een kant was het open en het leek alsof er een soort van schietgaten in zaten. Misschien heeft het ooit wel gediend als een soort van verschansing of iets dergelijks.

De plek intrigeerde mij. Ik denk dat het een prachtige plek is voor een mooi verhaal of een verbeeldingsopdracht.

In ons gezelschap wist eigenlijk niemand wat dit nu toch precies moest zijn (geweest) en ook na verder speurwerk op internet ben ik niet veel verder gekomen. Ik ben erg nieuwsgierig naar wat het is. Wat zou het leuk zijn als we in de volgende Gidsengids hier meer over zouden kunnen lezen.

Vooraf had ik zo mijn vraagtekens bij het concept van gidsen namens het IVN in een woonwijk. Maar deze wandeling heeft mij echt overtuigd dat dat zeker mogelijk is en ook heel erg leuk kan zijn. We hebben een mooie stad met veel groen en een hoop geschiedenis. Daar valt veel over te vertellen en van te genieten. Ik ben dan ook heel benieuwd naar de groene stadswandeling in de wijk Deppenbroek die op 17 december gelopen hoeft te worden.

Celia Horst

Waternoot (*Trapa natans*)
a. bloem, b. stamper, c. vrucht.
(naar Solotnitzky).

... Ook hoop ik nog eens
een waterspreeuw te zien en 't
nest van een ijsvogeltje en...
de waternoot.

Voor al die water-
noot! In wat riet-
poelen en veenplas-
sen heb ik er al
om rondgezworven,
in hoeken en gaten,
die er uit zagen,
alsof nog nooit een
mensch daar ge-
weest was,

— echte schuilhoeken, juist geschikt voor een
laatste toevluchtsoord van een arme vervolgte waterplant.
Hoe heerlijk zou ze daar kunnen liggen droomen van den
tijd, toen ze allerwege slooten en poelen bedekte, toen haar
bloempjes, gesteund door de ruitvormige bladeren, drijvend
op hun opgeblazen holle bladstelen op elk stilstaand water
hun wit tapijt vormden.

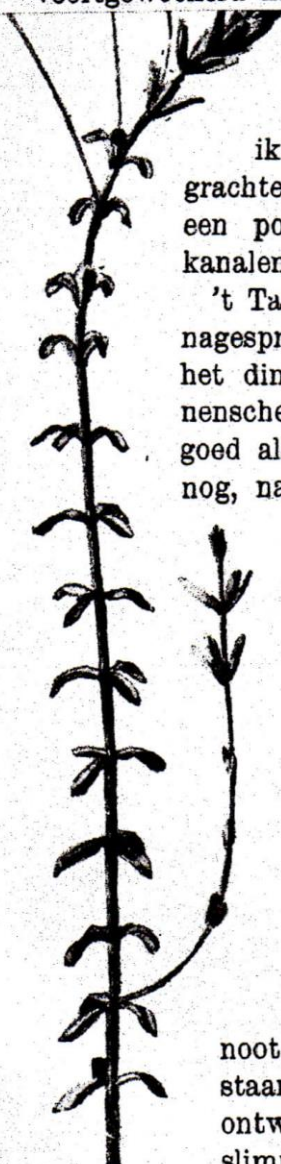
En dat is nog zoo heel lang niet geleden, nog geen veertig,
geen dertig jaar! In 1860 begon de tegenspoed en dat was
naar men zegt de schuld van een Nederlandsch professor, van
een man, die het beter had moeten weten, een man, die niet
beseftte, wat hij deed. En dan een hooggeleerde! O tempora!

Hoogstwaarschijnlijk wist hij wel, wat hij deed, maar
dan heeft hij ongetwijfeld het gevoel gehad van iemand,
die voor een open zolderraam staat, en die, wetende dat
het hem nek, armen en beenen zal kosten, naar beneden
springt, alleen beheerscht door de gedachte: „als ik er eens
uit sprong!”

Maar de professor is er niet uit gesprongen; misschien
wel later figuurlijk „uit zijn vel”, toen hij van welmee-
nende vrienden en kennissen moest hooren, dat al spoedig de
gevolgen van zijne lichtzinnigheid aan de gemeente Utrecht
jaarlijks op eenige honderden guldens te staan kwamen.

En toch had hij niet anders gedaan, dan een halfverwelkt
takje in een gracht gegooit — dat was alles.

Maar dat takje was afkomstig van een plantje, dat gekweekt en onderhouden werd in den botanischen tuin — in Leiden verheugde men zich ook in 't bezit van een bakjevol — want het was een waterplant. En een merkwaardige plant ook, afkomstig uit het land van de gele koorts en de colorado-kever en alom bekend onder den minder schoonen naam van Waterpest. Nu stel ik mij voor, dat zijn hooggeleerde gelezen had van de wonderbaarlijke groeikracht van dit plantje en hoe het in de laatste twintig jaren — dus na 1840 — in 't Noorden van Engeland zoo voortgewoekerd had, dat het de scheepvaart op de kanalen

(*Elodea canadensis*.)

Waterpest

zeer ernstig belemmerde . . . en daar stond hij nu voor 't zoldervenster, Zou 't hier ook zoo snel groeien? Als

ik dit takje eens in het water wierp? De grachten zijn juist schoongemaakt; dus 't kan een poosje rustig liggen. Maar die verstopte kanalen bij Berwick!

't Takje lag in 't water. Was de man 't maar nagesprongen — om 't er weer uit te halen. Want het ding is gaan groeien, groeien, en onze binnenscheepvaart ondervindt er den last van, evengoed als de Engelsche 36 jaar geleden — nu ook nog, natuurlijk —, onze slooten zijn er vol van, Niet alleen onze, maar die van heel Noord Duitschland, verleden jaar al tot Polen toe!

Meteen was het vonnis van de waternoot geteekend. Evenals de meeste waterplanten zoekt deze 's winters een schuilplaats op den bodem van slooten en plassen, in de modder — net als soms de kikvorschen. En 't zoele voorjaar, dat de vroolijke kwakertjes tot nieuw leven roept, doet ook de sluimerende plantenknoppen ontwaken. Er zijn er, die vroeg wakker worden, doch ook de langslapers ontbreken niet; onze waternoot is er zoo een, en 't is hem duur te staan gekomen. Want als de trage Europeaan ontwakend licht en lucht zoekt, dan is de slimme Canades met echt Amerikaansche vlugheid en voortvarendheid hem reeds voor geweest en heeft alle plaatsen bezet. De jonge waternootspruitjes kunnen niet aan de oppervlakte komen, ze kwijnen weg door gebrek aan lucht en licht en brengen het niet eens zoover, dat ze bloesem of nieuwe knoppen kunnen vormen. Zoo is hun geslacht verdrongen en uitgestorven,”

Ook met plezier de vorige pagina's doorgelezen, herkende u de schrijver ..?

Jac. P. Thijssse, bioloog en natuurbeschermer (1865-1945), deel 2

Van een bevriende IVN'er, die z'n boekenkast aan het opruimen was, kreeg ik enige tijd geleden het boekje "In Sloot en Plas" door E. Heimans en Jac. P. Thijssse 3^e druk 1907 (1^e druk 1895 !!), prachtig zo'n stukje nostalgie.

Het leek me een leuk idee om een stukje over te nemen in de GG uit het verhaal van Thijssse in zijn, m.i. zeker voor die tijd, vlotte en humoristische schrijftrant.

Over invasieve exoten gesproken de waterpest is inmiddels door diverse oorzaken geen "pest" meer, maar de waternoot is nog steeds zeldzaam !! In het eerder genoemde boekje zat ook nog een persoonlijk briefje van Thijssse, gedateerd 14 sept. 1928, aan de vader van onze IVN'er (zie hieronder), het gaat over de overwintering van een hazelworm en een waterschildpad (vermoedelijk in een terrarium), het is wat moeilijk leesbaar, dus veel puzzelleesplezier.

Pim Bosman, november 2015

DR. JAC. P. THYSSE
BINNENDUIN
BLOEMENDAAL

14 Sept: 28

Heer geacht her

Het wordt langzamerhand
tijd voor die hazelworm om
zijn winterslaap te beginnen
daardoor is hy waarschijnlijk
nu ook al traag met eten. Op
heer dagen wil hy misschien nog
wel een klein wormpje pakken
U moet hem maar het zijn gang
laten gaan. Meelwormen kunt u de
makkelijk vinden door de aantel
levende larven te laten opgroeven en
een geschikt groot doos met brood
resten - meelpot. De waterschild
pad is ook al zeer groot eten
in de herfst - winter. Hy wil

In de winter ook wel een schuil
plaats aan de wal betrekken
Turfschroefsel " voor beide diers
kaleworm groenel als scheldpad
een geschikt overwinteringsom-
stand

Met beleefde groet. Hoogachtend

Uw
J. C. J. Thijf

Verrassende ontmoeting op het Stiewelpad

Op een warme herfstdag in november, liep ik met de laarzen aan door het mooie Twekkelo. Sinds ik hier woon probeer ik in elk geval een paar keer in de week een wandeling te maken over de Stiewelpaden om zo steeds meer vertrouwd te raken met de omgeving, zodat ik daar ook als gids aan het werk kan. Al snel kwam ik er achter dat de benaming Stiewelpad alles te maken had met het schoeisel dat op deze paden over het algemeen zeer welkom is: namelijk de stiewels! Ik als import-Tukker weet nu dan ook dat dit het Twentse woord voor laarzen is. Tijdens die wandelingen geniet ik altijd enorm van het Twentse boeren-landschap. Je wandelt over heel diverse ondergronden, van asfalt tot gras en van koeien pad tot ondergelopen pad. Dus laarzen aan en gaan!

Deze keer was het prachtig weer en was de zomerjas zelfs nog voldoende. Na een eind gelopen te hebben kwam ik langs een weiland waar een kudde vaarzen stond te grazen. Een prachtig rustgevend beeld waar ik altijd graag even bij stil sta. Het viel me op dat een van de dames een bloederige kledder onder de staart had hangen. Dit bevreemde mij een beetje. Ik weet namelijk dat de boer van deze dames melkvee heeft en met mijn stadse verstand weet ik ook dat een koe pas melk geeft na het krijgen van een kalfje. En deze bloederige kledder leek toch wel erg veel op een nageboorte. Maar van een kalfje geen enkel spoor. Een beetje vreemd... Ik vervolgde mijn wandeling en maakte nog een uitstapje naar een paar prachtige oude knoestige wilgjes die als een stel oude mannetjes over de beek heen gebogen staan. Bijzonder om te zien dat een boom die zo gebarsten en gespleten is, getekend door het leven en de tijd, toch nog zoveel groeikracht kan hebben!

Toen ik weer terug op mijn pad was en de weg vervolgde zag ik ineens iets liggen langs de kant van de sloot. Vanuit de verte leek het wel een heel grote zwerfkei. Vreemd, die had ik daar nog niet eerder zien liggen. Maar nu alles zo kort gemaaid is, zien de stiewelpaden er sowieso al wel anders uit als toen je nog tussen hoge grashalmen en brandnetels heen moest lopen. Nieuwsgierig liep ik dichterbij. Die grote zwerfkei leek wel een vacht te hebben... nog dichterbij gekomen kwam het zelfs in beweging en bleek het een prachtig roodbont kalfje te zijn. Het arme beest kwam moeizaam in de benen en strompelde angstig naar het prikkeldraad om er vervolgens onderdoor te schieten, terug in het weiland. Daar bleef het al wankelend op zijn pootjes klaaglijk staan loeien. De tranen sprongen me in de ogen, zo aandoenlijk was dit tafereel. Zo klein en dan al je mama kwijt! Op een drafje ben ik over het koeien pad naar de boerderij gelopen om daar de boer te waarschuwen. Dit klopte vast niet.

En inderdaad, de boer gaf me helemaal gelijk: dit klopte inderdaad niet.
De mama was iets eerder bevallen dan de boer had voorzien. Hij was blij met mijn opmerkzaamheid en zou moeder en kind op gaan halen. Moeder voor de melk en kind om een grote sterke koe te worden.
Vol van dit avontuur liep ik naar huis terug. Daar aangekomen betrapte ik nog net mevrouw Reiger die tijdens mijn afwezigheid even boodschappen kwam doen in mijn vijver. Ik heb haar verteld dat ze een paar vijvers verderop veel vettere vis kan vangen. Ze vloog met kalme vleugelslag weg.

Celia Horst

EEN WITTE OCHTEND

*Een witte ochtend, eerste dooi
de lucht wit-grijs, egaal gespreid
en aan de lange horizon
welt nu een witte zon.
Geen wind, beweging of geluid.
Er botten waterdruppels uit;
aan iedre tak en iedre struik
zijn knoppen licht.*

*Een hartstochtsloze en totale aanwezigheid
maakt zich nu kenbaar en het is
of in een diepe adempauze van de tijd,
dichtbij, een pasgeboren kind
zich stil, volmaakt en ademend bevindt.*

M. Vasalis, uit: 'De Oude Kustlijn', 2002.

Verslag van de afgelopen herfst in de heemtuin

De kweek en Koninginnekruid verwijderd van de akker, de akker wordt de komende tijd iets veranderd nl. aan beide zijden wordt een geul gegraven om de kweekwortels beter te kunnen bestrijden.

Het zwarte landbouwplastic verwijderd van de helft van de akker na eerst de snippers te hebben afgeschept, het heeft gewerkt, een groot deel van de kweekwortels en uitlopers is bruin verkleurd; 23 sept..

Het was eikels rapen op de nieuw aangelegde zandheuvel, soms twee kruiwagens vol, wij begonnen daarmee altijd voor de koffie met z'n allen, kon je meteen even bijkletsen! 30 sept..

Het eikels rapen ging nog een aantal woensdagochtenden verder zoveel waren het er dit jaar, het was altijd nog vrij warm weer de afgelopen herfst met soms prachtige dagen ertussen.

Veel bramen verwijderd dit seizoen en ook wat grotere berken die op de verkeerde plek waren opgeschoten, de berk is echt een pionier, op 14 oktober konden we niet werken het was regenachtig!

Het landbouwplastic vandaag weer aangebracht op de andere helft van de akker en de snippers er weer op na eerst zoveel mogelijk kweek e.d. te hebben weggehaald, het was gezellig druk in de tuin, de kinderen van de scholen hadden een heembostocht, er is ook nog winterrogge ingezaaid op de akker misschien wat laat.... 28 okt; Maar door de hoge temperaturen kiemt het later toch wel en met een flinke plens regen was het een week later al boven de grond; 4 nov..

Met de bosmaaier alle opslag op de steenbulten achterin de heemtuin verwijderd, dit gebeurde niet door de vrijwilligers maar door de mensen van het parkonderhoud Het Wönner, wij ruimden het gemaaide spul op, we vonden nog een pad die uit zijn winterslaap was gehaald, we hebben hem maar even toegedekt; 4 nov..

Op de zandheuvel is nog Buntgras en Zandzegge gepoot, het had wel plm. veertien dagen in de koelkast gelegen, maar het leefde nog! 4 nov..

Waargenomen; Ons brutale roodborstje, hij wilde het schuurtje al in hippen, gewei-zwammetje, bekermos, helaas geen vliegenzwammen gezien.

Tot de volgende keer maar weer!

Jeanette Eisma

Van de redactie

OPROEP OPROEP OPROEP !!

Ook deze Gidsengids is weer tot stand gekomen door kopij van lezers die hun belevenissen met ons wilden delen.

Voor een volgende inspirerende Gidsengids hebben we alle IVN leden, ook u nodig.

Wij zijn enorm blij met uw bijdrage over de natuur, over uw persoonlijke belevenissen, uw tuin, uw kleinkinderen, uw straat, of gewoon wat u toevallig tegenkwam onderweg.

Onze IVN Gidsengids is ten slotte van en voor ons allemaal!

Klim daarom nu in de pen en stuur vóór 12 februari uw kopij op naar:

Celia Horst-Geijtenbeek
Burg. Stroinkstraat 375
7547 RH Enschede
celia@jfhorst.nl

Kijk ook eens op onze website en zie daar de Gidsengids in kleur!

Bent u bereikbaar via e-mail, dan verzoeken we u vriendelijk uw e-mailadres door te geven aan het secretariaat:

secretariaatvnenschede@gmail.com

De redactie wenst u allemaal:

*Hele gezellige Kerstdagen
en
een gelukkig, gezond en groen 2016!*

Colofon

*Instituut voor Natuureducatie en
duurzaamheid, afdeling Enschede*

*De Gidsengids verschijnt
4 keer per jaar.*

Redactie

*Celia Horst-Geijtenbeek
Burg. Stroinkstraat 375
7547 RH Enschede
celia@jfhorst.nl
☎ 053-4343648*

Lidmaatschap IVN

*De contributie bedraagt voor:
IVN-leden € 18,50 per jaar
huisgenootleden € 5,00 per jaar.
De minimale bijdrage voor
donateurs is € 12,00.
Opzeggen:
schriftelijk vóór 1 december*

*IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83
t.n.v. IVN Enschede*

Website: www.ivn.nl/enschede

Webbeheerder

*Jan Willem Visschers
jwvisschers@gmail.com
☎ 053-4765535*

Bestuur :

Voorzitter

*Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104
7535 DD Enschede
hanneke_van_dorp@planet.nl
☎ 053-4780392*

Secretariaat en ledenadministratie

*1^e secretaris
Mieke Vlierhaar
Bergweg 27
7524 CT Enschede
☎ 053 433 69 90
2^e secretaris
Lidy Schans
secretariaativnenschede@gmail.com*

Penningmeester

*Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
dendirk@home.nl
☎ 053 4311364*

Leden

*Ineke Muijser
Broekheurnerring 619
7544 TN Enschede
w.h.muijser@kpnmail.nl
☎: 053- 4762518*

K O P I J - vóór 12 februari 2016 naar celia@jfhorst.nl - K O P I J